

METODOLOŠKO POJASNILO

Teufila Šišić

INDEKSI CEN INDUSTRIJSKIH PROIZVODOV PRI PROIZVAJALCIH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Skupni indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)
- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem trgu Slovenija, mesečno (Elektronska objava)
- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na tujem trgu, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)

Februar 2020

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV	4
6	DEFINICIJE	4
7	POJASNILA	5
8	OBJAVLJANJE PODATKOV	8
9	REVIDIRANJE PODATKOV	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA	9

1 NAMEN

Namen objave podatkov o indeksih cen proizvodov pri proizvajalcih je prikaz mesečnega gibanja proizvajalčevih prodajnih cen industrijskih proizvodov, ki so bili proizvedeni na ozemlju Slovenije, prodani pa na domačem (slovenskem) in/ali na tujem trgu.

Ključne statistike, ki jih objavljamo, so:

- skupni indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (ICIPP-SKUPAJ/M),
- indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu (ICIPP-DOMA/M),
- indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu (ICIPP-IZVOZ/M).

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1158/2005 z dne 6. julija 2005 o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 1165/1998 o kratkoročnih statističnih kazalnikih (CELEX: 32005R1158).

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, je izbrani reprezentativni proizvod, ki je bil proizveden in prodan na domačem (tj. slovenskem) in/ali tujem trgu. S prodajo teh (reprezentativnih) proizvodov ustvarijo poslovni subjekti najpomembnejši delež prihodkov od prodaje.

Opazovani reprezentativni proizvodi so po Standardni klasifikaciji dejavnosti 2008 (dalje SKD 2008) razvrščeni v področje B - rudarstva, C - predelovalnih dejavnosti, D - oskrbe z električno energijo ter E - oskrbe z vodo.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote, to so reprezentativni proizvodi, ki so v posameznem letu izbrani v izračun indeksov cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, izberemo na podlagi zajema s pragom. Merilo za izbor enot (tj. reprezentativni proizvod) je prihodek od prodaje proizvoda znotraj razreda SKD 2008, kar pomeni, da izberemo toliko enot, da z njimi dosežemo delež 60–70 odstotkov vrednosti celotne prodaje proizvoda v določenem razredu.

V letu 2020 je v izračun ICIPP–SKUPAJ/M zajetih 2802 reprezentativnih proizvodov. Cene teh proizvodov nam mesečno sporoča 538 poročevalskih enot. V raziskovanje ICIPP–DOMA/M je vključenih 1920 reprezentativnih proizvodov, cene teh proizvodov nam sporoča 472 poročevalskih enot, v raziskovanje ICIPP–IZVOZ/M pa je vključenih 882 izvoznih proizvodov, cene teh pa nam sporoča 236 poročevalskih enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatke o cenah reprezentativnih proizvodov pridobivamo mesečno v raziskovanjih Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu (ICIPP-DOMA/M) in Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu (ICIPP-IZVOZ/M).

Podatke zbiramo z naslednjimi individualnimi vprašalniki:

- vprašalniki za statistično raziskovanje Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu (CENE-DOMA/M),
- vprašalniki za statistično raziskovanje Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu (CENE-IZVOZ/M).

Poslovnim subjektom, izbranim v vzorec raziskovanja, pošljemo na začetku leta individualni e-vprašalnik v obliki Excel (vsaka poročevalska enota prejme vprašalnik, v katerem so navedeni njeni reprezentativni proizvodi). Za uporabo spletne aplikacije za elektronsko poročanje (eSTAT) se morajo poročevalske enote najprej registrirati, šele potem lahko pošiljajo SURS-u e-vprašalnik z izpolnjenimi podatki.

Poslovni subjekti vnesejo v vprašalnik cene proizvodov v obdobju od 16. v prejšnjem mesecu do 15. v tekočem mesecu in ga do 20. v tekočem mesecu vrnejo na SURS.

6 DEFINICIJE

ICIPP–SKUPAJ/M – skupni indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih. Ta indeks meri dinamiko proizvajalčevih prodajnih cen industrijskih proizvodov, ki so bili proizvedeni na ozemlju Slovenije, prodani pa na domačem (slovenskem) in/ali na tujem trgu.

ICIPP–DOMA/M – indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu. S tem indeksom merimo spremembe cen industrijskih proizvodov, ki jih proizvajalci proizvajajo na ozemlju Slovenije in prodajajo na domačem (slovenskem) tržišču.

ICIPP–IZVOZ/M – indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu. S tem indeksom merimo gibanje cen industrijskih proizvodov, ki jih proizvajalci prodajajo na tujem (tj. na neslovenskem) tržišču.

ICIPP–IZVOZ/M – EVRSKO OBMOČJE – indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu – evrsko območje. S tem indeksom merimo gibanje cen industrijskih proizvodov, ki jih slovenski proizvajalci prodajajo v države, v katerih je evro nacionalna valuta.

ICIPP–IZVOZ/M – ZUNAJEVRSKO OBMOČJE – indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu – zunajevrsko območje. S tem indeksom merimo gibanje cen industrijskih proizvodov, ki jih slovenski proizvajalci prodajajo v države, v katerih evro ni nacionalna valuta.

SKD 2008 – Standardna klasifikacija dejavnosti 2008: uporablja se za določanje dejavnosti in za razvrščanje poslovnih subjektov in njihovih delov v različnih uradnih in drugih administrativnih podatkovnih zbirkah ter za potrebe statistike in analitike v državi in na mednarodni ravni.

NIP – Nomenklatura industrijskih proizvodov: razvršča proizvode, ki po SKD spadajo v področje rudarstvo in predelovalne dejavnosti, in je osnova za statistično spremljanje industrijske proizvodnje po proizvodih.

Referenčno (bazno) cenovno obdobje: obdobje, v katerem so veljale cene, s katerimi se ob vsakem izračunu indeksov primerjajo cene v tekočem obdobju. Bazno cenovno obdobje december predhodnega leta.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih zbiramo na najnižji ravni tj. devetmestna raven po Nomenklaturi industrijskih proizvodov (NIP), obdelujemo in prikazujemo v objavah pa po Standardni klasifikaciji dejavnosti 2008 (SKD 2008). Povezava do klasifikacij: <http://www.stat.si/statweb/Methods/Classifications>

Industrijske proizvode razvrščamo v posamezne ožje in širše dejavnosti s področja industrije (tj. v razrede, skupine, oddelke in področja) na podlagi zadnje veljavne različice Standardne klasifikacije dejavnosti – SKD 2008. Indekse cen omenjenih proizvodov objavljamo po SKD 2008 na dveh ravneh členitve, in sicer na ravni področij in oddelkov.

Primer členitve in označevanja dejavnosti:

C Predelovalne dejavnosti -> **področje**

10 Proizvodnja živil -> **oddelek**

Skupni indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih ter indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu zajemata področja B (Rudarstvo), C (Predelovalne dejavnosti), D (Oskrba z elektriko, plinom in paro) in E (Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami, odpadki in sanacija

okolja). Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu zajema le dve področji SKD 2008: B (Rudarstvo) in C (Predelovalne dejavnosti).

V indeksih cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih so večinoma zajeti vsi oddelki, ki spadajo v področja dejavnosti B, C, D in E po SKD 2008, nekateri pa so izjeme:

- v področje dejavnosti **B Rudarstvo** so vključene dejavnosti 05 Pridobivanje rjavega premoga in lignita, 06 Pridobivanje zemeljskega plina in 08 Pridobivanje rudnin in kamnin;
- v področje dejavnosti **C Predelovalne dejavnosti**
- ni vključen oddelek 12 Proizvodnja tobaka in tobačnih izdelkov, ker je bila ta proizvodnja opuščena;
- v oddelek 19 je vključena le dejavnost Proizvodnja naftnih derivatov (zaradi prenehanja proizvodnje pogonskih goriv in tekočih goriv za ogrevanje spremljamo v indeksu cen na domačem trgu le cene različnih strojnih olj);
- v področje dejavnosti **D Oskrba z električno energijo, plinom in paro** je vključena le dejavnost Oskrba z električno energijo;
- v področje dejavnosti **E Oskrba z vodo, ravnanje z odplakami in odpadki ter saniranje okolja** je vključena le dejavnost Oskrba z vodo: zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode. Podatke za skupino hrana in pijača, ki jih uporabimo za izračun **indeksa cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu**, objavljamo tudi podrobneje razčlenjene, in sicer na ravni razreda (po SKD 2008).
- Izračunavamo in objavljamo tudi še indekse cen za posebne skupine dejavnosti; ti indeksi pa kažejo dinamiko cen proizvodov glede na pretežni **namen porabe proizvodov** iz posameznih dejavnosti na ravni razreda SKD 2008. Dejavnosti se po pretežnem namenu uporabe proizvodov razvrščajo v štiri skupine in dve podskupini:
 - Surovine
 - Energenti
 - Proizvodi za investicije
 - Proizvodi za široko porabo:
 - Trajni proizvodi
 - Netrajni proizvodi. Zaradi potreb uporabnikov po določenih podatkih objavljamo še en indeks, to je **indeks cen gradbenega materiala**, ki ga izračunavamo na podlagi prevajalnika med zdaj veljavno (SKD 2008) in prejšnjo različico (SKD 2002). Po prevajalniku se v ta indeks uvrščajo naslednji razredi SKD 2008: B 08.11, B 08.12, C 16.10, C 16.21, C 16.23, C 19.20, C 20.16, C 20.30, C 20.52, C20.59, C 22.19, C 22.21, C 22.23, C 22.29, C 23.12, C 23.14, C 23.31, C 23.32, C 23.43, C 23.51, C 23.52, C 23.61, C 23.63, C 23.64, C 23.65, C 23.69, C 23.70, C 23.99, C 24.10, C24.31, C24.34, C 24.42, C 24.43, C 25.11, C 25.12, C 25.21, C 25.29, C 25.62, C 25.72, C 25.93, C 25.99, C 26.51, C 27.12.

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Podatke smo statistično uredili s postopki vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo povprečne vrednosti, metodo notranjega darovalca ali metodo zgodovinskih vrednosti.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#).

UTEŽEVANJE

Z uteževanjem želimo doseči reprezentativnost vzorca, tako da so uteženi podatki čim boljša ocena opazovane populacije v določeni časovni točki.

Skupni indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (ICIPP–SKUPAJ/M) je kombinacija indeksa cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu (ICIPP–DOMA/M) in indeksa cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu (ICIPP–IZVOZ/M). Ponderacijski (utežni) sistem obeh prej omenjenih indeksov je v letu 2020 oblikovan na podlagi vrednostne prodaje industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem in na tujem trgu v letu 2018.

Osnovni vir podatkov za izračun uteži je letno statistično raziskovanje Industrijska proizvodnja (IND/L). Struktura uteži je izračunana posebej za indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu in posebej za indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu. Ponderacijski sistem obeh prej omenjenih indeksov je v letu 2020 oblikovan na podlagi vrednostne prodaje industrijskih proizvodov pri proizvajalcih na domačem in na tujem trgu v letu 2018. Pri oblikovanju uteži so podatki o vrednosti prodaje iz IND/L preračunani na december 2019.

Uteži se spreminjajo vsako leto.

7.3 INDEKSI

1) Izračun individualnih cenovnih indeksov

Individualne indekse posameznih reprezentativnih proizvodov za vsak tekoči mesec izračunamo neposredno iz podatkov o cenah v primerjavi s cenami baznega meseca (tj. december prejšnjega leta).

2) Izračun agregatnih indeksov na višjih ravneh

Iz individualnih indeksov nato s tehtano aritmetično sredino izračunamo agregatne indekse, to je indekse razredov in skupin, nadalje indekse oddelkov, področij, indekse dejavnosti po namenu porabe proizvodov in skupni indeks.

Vsak tako izračunan agregatni indeks (december predhodnega leta = 100) je Laspeyresov indeks fiksnega tipa, kar pomeni, da je izračunan z utežmi iz istega baznega ponderacijskega obdobja in z enakim zajemom proizvodov.

Z letom 2018 smo indekse verižno povezali na osnovi nove indeksne baze, tj. leta 2015 (povprečje 2015 = 100). Vsi indeksi so tako izvedeni in izračunani na osnovi povprečja 2015, in sicer takole:

- **bazni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu v primerjavi s povprečjem cen v letu 2015.
- **mesečni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na cene v prejšnjem mesecu.
- **kumulativni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na cene v decembru prejšnjega leta.
- **letni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v tekočem mesecu glede na isti mesec prejšnjega leta.
- **povprečni letni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v zadnjih n-mesecih tekočega leta v primerjavi s cenami v enakem obdobju prejšnjega leta.
- **povprečni kumulativni indeks**, ki nam pove, za koliko so se v povprečju spremenile cene v zadnjih n-mesecih tekočega leta v primerjavi z decembrskimi cenami prejšnjega leta.

Skupne, domače in izvozne indekse cen smo preračunali na novo bazo, tj. povprečje 2015, tudi za nazaj, in sicer od leta 2000 dalje, in jih objavili, da so tako uporabnikom na voljo daljše časovne vrste.

7.4 NATANČNOST

7.5 DRUGA POJASNILA

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Mesečno:

- Podatkovna baza SiStat: Ekonomsko področje – Cene – [Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih](#). Objavljamo indekse na ravni oddelka po SKD 2008.
- Prva objava (Cene in inflacija, Cene v proizvodnji in storitvah): »Indeks cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih, Slovenija, mesečno«.
- Evropski statistični urad (Eurostat).

Letno:

- Podatkovna baza SiStat: Ekonomsko področje – Cene – [Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih](#). Objavljamo indekse po SKD 2008.

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Objavljamo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

V letu 2018 smo indekse verižno povezali prek nove indeksne baze, tj. leta 2015 (povprečje 2015 = 100). Vsi indeksi se tako izračunavajo na osnovi povprečja 2015. Podatki so na voljo od leta 2000 dalje. Prelomov v časovni vrsti ni.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

Vprašalnik:

- Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na domačem trgu (CENE-DOMA/M),
- Cene industrijskih proizvodov pri proizvajalcih za prodajo na tujem trgu (CENE-IZVOZ/M),
- Standardno poročilo o kakovosti za raziskovanje:
- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (ICIPP/M),
- Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje:
- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih (ICIPP/M), področje: Cene in inflacija, podpodročje: Cene v proizvodnji in storitvah

<http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>